

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»**

**ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»**

**(напрямок підготовки 6.030401 «Правознавство»,
галузь знань 0304 «Право»,
освітньо-кваліфікаційний рівень «**Спеціаліст**»)
для студентів V курсу
заочного факультету**

Харків
2012

**Завдання до практичних занять з навчальної дисципліни
«Міжнародне приватне право»** (напряма підготовки 6.030401
«Правознавство», галузь знань 0304 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень
«Магістр») / Уклад. Є.М. Білоусов, І.М. Жуков, Н.В. Погорецька, В.Ю.
Полатай, О.П. Радчук, І.А. Шуміло.- Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім.
Ярослава Мудрого», 2012.- с.22

У к л а д а ч і: Є.М.Білоусов
І.М. Жуков,
Н.В. Погорецька
В.Ю. Полатай
О.П. Радчук
І.А. Шуміло

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою університету
(протокол № від)*

Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого», 2012

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	5
3. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ТЕРМІНИ	8
4. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА НОРМАТИВНИХ АКТІВ:.....	15

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Зважаючи на невеликий обсяг практичних занять з міжнародного приватного права (далі – МПП) на заочному факультеті, доцільно буде кожне з запланованих двох занять присвятити розгляду найбільш складних та специфічних питань притаманних загальній та особливій частині МПП.

Після прослуховування установчих лекцій, самостійного опрацювання тем та питань які виносяться на екзамен, студенти повинні оволодіти основними поняттями МПП та розуміти специфіку цієї галузі.

На практичному занятті яке буде присвячено загальній частині МПП першим питанням потрібно розглянути поняття, предмет, метод, джерела МПП, тим самим даючи студентам змогу повторити ці ключові питання та переконатись в тому що вони правильно розуміють ці специфічні та несхожі з іншими галузями права категорії.

Основну частину першого заняття з особливої частини слід приділити загальнім засадам правозастосування в МПП, як можна детальніше розглянувши поняття та структуру колізійних норм, загальну класифікацію колізійних норм, основні формули прикріплення, проблеми кваліфікації колізійної норми, застосування колізійних норм, поняття зворотнього відсилання та відсилання до права третьої країни. Слід також зупинитись на специфічних інститутах МПП таких як інститут обходу закону та інститут публічного порядку. Для закріплення матеріалу студентам необхідно вирішити задачі.

На другому занятті необхідно розглянути основні питання особливої частини такі як правоочини та зобов'язання в МПП, міжнародний цивільний процес та арбітраж. Розглядаючи ці питання необхідно як приклади застосовувати інші питання особливої частини, такі як право власності, спадкове право, шлюбно-сімейні, трудові відносини в МПП. Для закріплення матеріалу в даному розділі викладено задачі.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Заняття 1. Загальна частина

Тема 1. Поняття, предмет, метод, джерела, іноземний елемент МПП.

Тема 2. Загальні засади правозастосування в МПП.

Питання для обговорення

1. Поняття та структура колізійної норми. Загальна класифікація колізійних норм (імперативні, диспозитивні, альтернативні, кумулятивні).
2. Класифікація колізійних норм за формою прив'язки (односторонні та двосторонні). Кумуляція та розщеплення колізійних прив'язок.
3. Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.
4. Інститут “обходу закону”, інститут публічного порядку в МПП.
5. Взаємність (матеріальна та формальна) і реторсії.

Завдання

1. Громадянин України (18 років) та громадянка Пакистану (14 років) звернулися до місцевого органу РАГС України із заявою про реєстрацію шлюбу. Співробітник РАГС відмовив у прийнятті заяви на тій підставі, що дівчина за законодавством України не досягла шлюбного віку. Заявники заперечували, посилаючись на законодавство Пакистану, згідно з яким шлюбний вік жінок становить 11 років.

Чи правомірні дії співробітника РАГС? Які норми чинного законодавства України регулюють зазначені відносини? Чи могла б пара зареєструвати шлюб у консульській установі Пакистану?

2. На території України відбулася дорожньо-транспортна пригода, в результаті якої завдано шкоди легковому автомобілю, що належав польському підприємству, вантажівкою авто-перевізного підприємства України. Як було встановлено, винним у ДТП є водій вантажівки, який не впорався з управлінням.

Польське підприємство звернулося з позовом про відшкодування шкоди, завданої автомобілю, у розмірі вартості його ремонту. Вимоги позивача ґрунтуються на нормах ЦК України.

На підставі якого нормативного акта буде визначене належне до застосування право? Право якої держави буде застосовано для

3. Поясніть, чи наявний у наведених нижче прикладах обхід закону і чи є такі дії протиправними:

- а) громадянка України виїжджає на територію США, де народжує дитину з метою отримання дитиною громадянства США; вирішення спору?

б) усиновитель та усиновлена ним донька, громадяни України, виїжджають в іншу країну на постійне проживання, де укладають шлюб;

в) громадяни України та Російської Федерації з метою уникнення необхідності нотаріального посвідчення договору дарування житлового будинку укладають цей договір на території країни, у законодавстві якої відсутня вимога щодо його нотаріального посвідчення;

г) підприємство, зареєстроване на території України, та підприємство, створене за законодавством Республіки Білорусь, при укладенні договору купівлі-продажу закріпили в ньому, що для визначення змісту прав та обов'язків сторін за цим договором застосовується право Венесуели.

З а н я т т я 2. О с о б л и в а ч а с т и н а

Т е м а 1. Правочини та зобов'язання в міжнародному приватному праві

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Поняття та види правочинів з іноземним елементом. Сфера дії права, що застосовується до правочину.
2. Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань у МПП. Автономія волі сторін у колізійному праві України.
3. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Віденська конвенція ООН “Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів”.
4. Поняття та види міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.
5. Види позадоговірних зобов'язань, ускладнених іноземним елементом, та колізійні підходи до їх регулювання.

З а в д а н н я

1. Українське АТ “Азов” уклало контракт з грецькою компанією “Галактик” про постачання обладнання на риболовні судна, що належали українському АТ, з оплатою після отримання товару. За домовленістю сторін спори підлягають розгляду в господарських судах України.

У належний термін грецька компанія поставила обладнання, але українське підприємство не оплатило товар попри неодноразові нагадування постачальника. Компанія “Галактик” звернулася до господарського суду з позовом про відшкодування боргу, при цьому розрахунок суми здійснювався за законодавством Греції. Представник АТ “Азов” у судовому засіданні позов визнав, але вважав, що розрахунок суми боргу має здійснюватися відповідно до законодавства місця розгляду спору, тобто України.

Назвіть нормативні акти, які слід використовувати при розгляді даного спору. Право якої держави буде застосоване та чому?

2. Українське торговельне підприємство “Космос” уклало зовнішньоекономічний контракт з італійською компанією “Гермес” – постачальником кахельної плитки. Сторони уклали письмову угоду на умовах постачання СІФ (морське перевезення) в редакції ІНКОТЕРМС 2000. Обов’язок по оплаті фрахту до пункту призначення та страхуванню угоди лежав на постачальнику – італійській компанії “Гермес”.

У ході подальших переговорів представники “Гермесу” запропонували знизити ціну контракту, а представники “Космосу” у телефонній розмові погодились на цю пропозицію. У результаті італійська компанія вирішила, що може зафрахтувати судно на умовах ФОБ та не страхувати угоду.

Під час перевезення судно потрапило в шторм, і товар був зіпсований (близько 80% плитки розбилося та понадколювалося). Українська компанія винною у неналежному виконанні зобов’язання вважала італійську сторону, яка в односторонньому порядку змінила умови постачання з СІФ на ФОБ.

Якими нормативними актами слід керуватися при вирішенні даного спору? Чи відбулася зміна базисних умов поставки з СІФ на ФОБ? Чому? Складіть проект рішення суду.

3. У квітні 2003 р. до господарського суду звернулася українська торговельна компанія з позовом до корпорації “JMM”, зареєстрованої у Великій Британії, яка в односторонньому порядку змінила асортимент продукції, що поставлялася за договором міжнародної купівлі-продажу товарів. В обґрунтування свого позову українська компанія посилялася на норми внутрішнього законодавства, відповідач обґрунтував свої заперечення положеннями Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р.

Визначте належне до застосування право.

Тема 2. Міжнародний цивільний процес та арбітраж

Питання для обговорення

1. Поняття та джерела міжнародного цивільного процесу.
2. Підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб.
3. Визнання та виконання іноземних судових рішень.
4. Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітражні рішення.

Завдання

1. Згідно з рішенням Арбітражного інституту торгової палати Стокгольма з українського підприємства на користь французької компанії була стягнута сума заборгованості за контрактом та видатки арбітражного збору. Французька компанія звернулася до суду із заявою про визнання та примусове виконання рішення зазначеного арбітражного суду на території України.

Українське підприємство, заперечуючи ці вимоги, також звернулося до суду із заявою про скасування зазначеного рішення, оскільки воно не було

стороною контракту. На підтвердження своєї позиції представники підприємства додали до заяви копію арбітражної угоди, де зазначалося, що стороною в контракті є ліквідоване акціонерне товариство та рішення суду, згідно з яким підприємство не є правонаступником даного товариства.

Який суд є компетентним для розгляду цієї справи? Якими нормативними актами регулюються питання визнання та виконання рішень комерційних арбітражів? Яке рішення має прийняти суд?

2. Українське машинобудівне підприємство звернулося до МКАС при ТПП України із позовом до лаоської фірми у зв'язку із несплатою за договором постачання сільськогосподарської техніки; арбітражне застереження про розгляд спору саме цим арбітражем було частиною укладеного контракту.

На адресу відповідача були направлені копія позовної заяви та усі належні документи, запропоновано обрати арбітра. У відповідь лаоська компанія надіслала заяву про те, що не визнає український арбітраж.

У подальшому відповідач був повідомлений про день слухання справи, але на засідання не з'явився. Арбітраж розглянув справу і виніс рішення.

Чи мав право МКАС розглядати справу за таких умов? Яка процедура розгляду спорів у подібних ситуаціях?

3. Українське АТ "Світязь" та офшорна компанія "Sanders", зареєстрована у штаті Делавер США, уклали у 2006 р. угоду про сумісну діяльність, усі спори, пов'язані з цим договором, мали розглядатися Арбітражним інститутом Торгової палати Стокгольма відповідно до його Регламенту англійською мовою. У застереженні було також вказано, що спори мають вирішуватися по справедливості (*ex aequo et bono*). АТ "Світязь" неодноразово порушувало умови договору, і компанія "Sanders" звернулася до арбітражу, який прийняв рішення про стягнення заборгованих сум на користь офшорної компанії. У подальшому компанія "Sanders" звернулася до українського суду із заявою про примусове виконання арбітражного рішення, але їй було відмовлено, оскільки рішення арбітражу не містило посилань на належне до застосування право, тобто було незаконним.

Чи правомірне рішення прийняв суд? Обґрунтуйте відповідь.

3. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ТЕРМІНИ

Автономія волі – принцип, згідно з яким учасники правовідносин з іноземним елементом можуть здійснити вибір права, що підлягає застосуванню до відповідних правовідносин.

Апостиль – печатка або штамп розміром не менш ніж 9х9 см, що засвідчує автентичність підпису, статус особи, що підписала документ, та, у відповідному випадку, автентичність відбитка печатки або штампа, якими скріплений документ, що проставляється компетентним органом держави, в якій документ був складений. Порядок проставляння **А.** передбачений Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961 р.

Арбітражна угода – угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли або можуть виникнути між ними у зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, мають вони договірний характер чи ні. Арбітражна угода може бути укладена у виді арбітражного застереження в контракті або у вигляді окремої угоди.

Арбітражне застереження – обов'язкова частина зовнішньоекономічного договору, яка визначає матеріальне і процесуальне право, що буде застосовуватися у разі виникнення спору між сторонами.

Аффідевіт – документ, що підтверджує зміст норм права відповідної держави згідно з прийнятим тлумаченням та практикою застосування. Такий документ підлягає обов'язковій консульській легалізації чи проставлянню апостилю.

Багатогражданство – перебування особи одночасно у громадянстві двох або більше держав.

Безгромадянство – правовий статус фізичної особи, яка не має громадянства жодної держави.

Біженець – особа, яка не є громадянином України і внаслідок цілком обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Взаємність – (у міжнародному приватному праві) взаємне надання державами певних прав та повноважень, взаємне надання національного режиму та режиму найбільшого сприяння.

Відсилання до права третьої держави – відсилання колізійної норми права іноземної держави, визначеної відповідно до Закону України “Про міжнародне приватне право”, до права третьої держави.

Вибір права – право учасників правовідносин визначити, право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом.

Визнання рішення іноземного суду – поширення законної сили рішення іноземного суду на територію України в порядку, встановленому законом.

Виконання рішення іноземного суду – застосування засобів примусового виконання рішення іноземного суду в Україні в порядку, передбаченому законом.

Гаазька конференція з міжнародного приватного права – міжурядова організація, мета діяльності якої – робота над прогресивною уніфікацією норм міжнародного приватного права.

Гармонізація законодавства – процес коригування законодавства держав – членів Європейського Союзу на підставі правових актів ЄС, зокрема директив, які мають обов'язкову силу для держав – членів ЄС та вимагають від цих держав привести їх внутрішнє законодавство у відповідність до положень директив.

Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) – міжнародна система угод і заходів, спрямованих на організацію міжнародної торгівлі, боротьбу з демпінговими та іншими проявами недобросовісної конкуренції.

Дерогаційна угода – угода між сторонами цивільного процесу, в силу якої спір, що підлягає розгляду певною установою на підставі загальних диспозитивних норм, вилучається із сфери її юрисдикції та передається іншій судовій установі.

Екзекватура – спеціальний дозвіл на виконання іноземного судового рішення, що надається рішенням суду держави, на території якої вимагається таке виконання.

Застереження про публічний порядок – правило, що обмежує застосування іноземного закону, до якого відсилає колізійна норма національного права.

Зворотне відсилання – повторне відсилання колізійної норми права іноземної держави до правопорядку держави, колізійна норма якого відіслала до даного іноземного правопорядку.

Іммігранти – іноземні громадяни або особи без громадянства, які перебувають на території держави і не мають наміру її покидати. Іммігрантів поділяють на легальних та нелегальних, тимчасових та постійних.

Імунітет держави – спеціальний правовий режим, встановлений міжнародними договорами та внутрішнім законодавством, в силу якого власність держави, правочини з її участю, а також підсудність спорів за її участю не можуть підпорядковуватись юрисдикції іншої держави.

Інкотермс – (англ. *Incoterms, International commerce terms*) – міжнародні правила тлумачення комерційних термінів, прийняті Міжнародною торговою палатою у 1936 р. (ред. 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000 рр.).

Іноземець – особа, яка не перебуває в громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

Іноземна юридична особа – підприємство, створене за іншим законодавством, ніж законодавство України, і знаходиться за межами України.

Іноземний елемент – ознака, що характеризує приватноправові відносини, які регулюються, та виявляється в одній або кількох із таких форм: а) хоча б один учасник правовідносин є іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою; б) об'єкт правовідносин перебуває на території іноземної держави; в) юридичний факт, який впливає на виникнення, зміну або припинення правовідносин, мав чи має місце на території іноземної держави.

Іноземні інвестиції – цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Клаузула – (лат. *clausula* – завершення, застереження) викладена окремою статтею закону певна умова, окреме (особливе) положення іншого нормативного акта (статуту, інструкції), окрема умова договору (угоди), заповіту тощо, якими обумовлюються певні обставини, пов'язані з застосуванням нормативно-правового акта чи виконанням приписів іншого документа, що має юридичне значення; спеціальна постанова або застереження, що додаються до договору.

Колізійна норма – норма, що визначає, право якої держави може бути застосоване до правовідносин з іноземним елементом.

Колізійне право – сукупність норм, що вирішують колізії між законами різних держав. Колізійне право є складовою міжнародного приватного права.

Коносамент – документ, що регулює правовідносини між перевізником та одержувачем вантажу, свідчить про прийняття перевізником вантажу, відомості про який наведено в коносаменті, та є одним із документів, що підтверджують наявність і зміст договору морського перевезення.

Консул – посадова особа, призначена однією державою до іншої держави (держави перебування) для здійснення на її території (консульському окрузі) консульських функцій.

Консульська легалізація документів – процедура підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів або засвідчення справжності підписів посадових осіб, уповноважених засвідчувати підписи на документах, а також дійсності відбитків штампів, печаток, якими скріплено документ.

Конфлікт кваліфікацій – відмінність у тлумаченні однакових понять, що містяться в колізійних нормах різних держав.

Культурні цінності – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

Міжнародна організація праці (МОП) – заснована в 1919 р., є спеціалізованою установою ООН. Метою МОП є досягнення загального і міцного миру на основі соціальної справедливості та покращення існуючих умов праці, що може бути досягнуто регламентацією робочого часу, включаючи встановлення максимальної тривалості робочого часу і робочого тижня; регламентацією набору робочої сили шляхом боротьби з безробіттям; встановленням гарантій зарплати, що забезпечує достатні умови життя.

Міжнародна організація цивільної авіації – (англ. *International Civil Aviation*) єдина міждержавна організація в галузі повітряних сполучень, спеціалізована установа системи ООН. Заснована на підставі Чиказької конвенції міжнародної цивільної авіації (1944), яка є статутом Міжнародної організації цивільної авіації.

Міжнародна підсудність – компетенція судів певної держави із вирішення спору з іноземним елементом.

Міжнародна торгова палата (англ. *International Chamber of Commerce*) – міжнародна організація, яка має на меті підтримку й розвиток міжнародної торгівлі й глобалізації. Членами цієї організації є країни, до яких МТП має доступ через свої національні комітети. В Україні діє Торгово-промислова палата України.

Міжнародне перевезення – перевезення товарів з перетином державного кордону: а) з території України на територію іноземної держави; б) з території іноземної держави на територію України; в) транзитом через територію України.

Міжнародне приватне право – самостійна галузь національного права, яка є системою колізійних та уніфікованих матеріально-правових норм, що регулюють приватні та цивільно-процесуальні відносини, ускладнені іноземним елементом.

Міжнародний інститут з уніфікації приватного права (*Institut international pour unification du droit prive; International Institute for the Unification of Private Law*), УНІДРУА (UNIDROIT) – незалежна міжнародна організація, утворена в 1926 р., метою якої є вивчення шляхів гармонізації та координації процесів уніфікації приватного права в різних державах або групах держав і поступове прийняття країнами світу єдиної системи приватного права.

Міжнародний комерційний арбітраж – 1) недержавний юрисдикційний орган (різновид третейських судів), призначений для вирішення зовнішньоекономічних спорів; 2) особливий спосіб врегулювання зовнішньоекономічних спорів, основними перевагами якого, порівняно із розглядом спорів у державних судах, є конфіденційність, спеціалізація арбітрів, більш швидкий і демократичний розгляд справи.

Міжнародний цивільний процес – сукупність і система правових норм, що містяться у внутрішньому праві держави і в міжнародних договорах за

участю цієї держави, які регулюють цивільно-процесуальні відносини між іноземними судами та учасниками процесу, один з яких є іноземною особою (іноземці, особи без громадянства, іноземні підприємства, установи, організації, іноземні держави та міжнародні організації), при здійсненні правосуддя з цивільних справ і наданні міжнародної правової допомоги.

Надімперативні норми (норми безпосереднього застосування; mandatory rules) – особлива категорія імперативних норм права, що застосовуються для регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом незалежно від того, яке право обране сторонами цих правовідносин – на підставі принципу автономії волі або судовим чи арбітражним органом – на підставі колізійних норм.

Національний режим – режим, за яким юридичним і фізичним особам (громадянам) однієї держави на території іншої держави надаються такі самі права й пільги, якими користуються її юридичні та фізичні особи. Національний режим може надаватися як за внутрішнім законом, так і за міжнародним договором.

Негативні колізії – жодна держава, з якою пов'язані певні правовідносини, не розглядає їх як предмет регулювання свого власного права. Саме негативні колізії є підставою виникнення інституту зворотного відсилання.

Обсяг колізійної норми – частина колізійної норми, що містить вказівку на ті відносини, які потребують правового врегулювання.

Обхід закону – застосування до правовідносин з іноземним елементом права іншого, ніж право, передбачене відповідним законодавством

Офшорна зона – країна чи територія, де встановлено пільговий режим оподаткування для певних категорій компаній. Критерії віднесення тієї чи іншої території до категорії офшорної зони розробляються різними міжнародними інституціями, зокрема Міжнародним валютним фондом. Перелік офшорних зон регулярно оприлюднюється Кабінетом Міністрів України.

Парантелла – у зарубіжному спадковому праві група кровних родичів, що має спільних предків. Перша **П.** включає самого спадкодавця та його низхідних родичів, друга – батьків та їх низхідних родичів і т.д.

Позитивні колізії – дві й більше держави розглядають певні правовідносини з іноземним елементом як предмет регулювання свого власного права.

Правова допомога – допомога, передбачена спеціальними міжнародними двосторонніми чи багатосторонніми угодами, що надається на засадах взаємності установами юстиції договірних сторін шляхом проведення процесуальних дій, виконання судових доручень, визнання та виконання судових рішень, вручення судових та позасудових документів та ін.

Правова кваліфікація – визначення права, що підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом.

Правові звичаї – санкціоноване і забезпечуване державою звичаєве правило поведінки.

Прецедент – об’єктивне (виражене зовні) рішення державного органу в конкретній справі, якому надаються безумовна обов’язковість, нормативна впорядкованість і поширення чинності при розв’язанні всіх наступних аналогічних справ.

Прив’язка колізійної норми – частина колізійної норми, що містить вказівку на закон (тобто правову систему, правопорядок), за допомогою якого і будуть врегульовані зазначені відносини.

Пророгаційна угода – угода між сторонами цивільного процесу, в силу якої спір непідсудний за загальними диспозитивними нормами про підсудність стає підсудним.

Режим найбільшого сприяння означає, що будь-яка перевага, сприяння, привілей чи імунітет, які надаються стосовно будь-якого товару, що походить з будь-якої держави, повинні негайно й безумовно надаватися аналогічному товару, який походить з території держав – членів СОТ або держав, з якими укладено двосторонні чи регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння.

Репудіація (*repudiatio*, лат. – відмова) – у зарубіжному сімейному праві розлучення на підставі заяви чоловіка.

Реторсії – правомірні обмежувальні заходи, що вживаються державою у відповідь на аналогічні заходи іншої держави.

Розщеплення колізійної норми – поширене в міжнародному приватному праві явище, коли правовідносини в цілому підпорядковуються одному правопорядку, а окремі питання – іншому.

Транснаціональна корпорація (ТНК) – особливий вид корпорації, що істотну частину своєї господарської діяльності здійснює на світовому ринку завдяки власним закордонним філіям та дочірнім підприємствам.

Трудова міграція – переміщення працездатної особи на територію держави, громадянином якої вона не є та в якій постійно не проживає, з метою зайняття оплачуваною трудовою діяльністю.

Уніфікація законодавства (від лат. *unus* – один і *facio* – роблю) у міжнародному приватному праві встановлення шляхом угод між державами однакових за змістом цивільно-правових норм, що регулюють певну галузь правовідносин.

Чартер – договір фрахтування на перевезення морським і річковим транспортом вантажів, відповідно до якого перевізник (фрахтовик) зобов’язується за умови надання всього судна, його частини або визначених вантажних приміщень доставити вантаж у порт призначення та передати особі,

уповноваженій на одержання вантажу, а відправник (фрахтувальник) – заплатити за перевезення вантажу встановлену плату (фрахт).

Основні латинські терміни та вирази

Abandono – відмова

Cautio judicatum solvi – забезпечення сплати судових видатків

Civis Romānus – громадянин Рима

Comitas gentium – міжнародна ввічливість

Corpus juris civīlis – Кодекс Юстиніана

Forum arresti – суд місця арешту /опису майна

Forum contractus – суд місця укладання договору

Forum delicti – суд місця вчинення делікту

Forum legis – суд, зазначений у законі

Forum regit processum – процесуальне право підпорядковується закону

суду

Fraus omnia corrumpit – обхід закону породжує недійсність акта в цілому

Hostis – ворог, іноземець

Immunitas – звільнення від обов'язків, пільга

Jus civīle – цивільне право

Jus gentium – право народів

Lex arbitri – закон, обраний арбітрами

Lex causae – закон, що регулює сутність правовідносин

Lex domicilii – закон місця проживання особи

Lex fori – закон місця розгляду справи

Lex loci àctus – закон місця здійснення акту

Lex loci celebratiōnis – закон місця укладання шлюбу

Lex loci contractus – закон місця укладання договору

Lex loci delicti commissi – закон місця вчинення правопорушення

Lex loci laboris – закон місця виконання роботи

Lex loci solutiōnis – закон місця платежу або виконання зобов'язання

Lex patriae – закон громадянства особи

Lex personalis – особистий закон фізичної особи

Lex rei sitae – закон місцезнаходження майна

Lex societatis – особистий закон юридичної особи

Lex voluntatis – закон, обраний сторонами

Peregrinus – іноземний, чужий

Perpetuatio fori – принцип неприпустимості змінення підсудності

4. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА НОРМАТИВНИХ АКТІВ:

Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. //

Офіційний вісник України. - 2005. - N 29. - Ст. 1694; Відомості Верховної Ради України. - 2005. - N 32. - Ст. 422.

Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 // Офіційний вісник України. - 2004. - N 35.- Ст. 2317; Відомості Верховної Ради України. - 2004. - N 50. - Ст. 540.

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - N 19-20. - Ст. 179.

Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - N 25. - Ст. 198.

Закон України «Про імміграцію» від 07.06.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - N 41. - Ст. 197.

Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995р.// Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47-52. – Ст. 349.

Конвенція ООН про морське перевезення вантажів від 31.03.1978р. [електронний ресурс] режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_391;

Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) від 09.05.1980р., ратифікована Україною 05.03.2003р.// [електронний ресурс] режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/943-15>;

Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ) від 19.05.1956р., ратифікована Україною 01.08.2006// [електронний ресурс] режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_234;

Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 25.08.1999р, ратифікована Україною 17.12.2008р.// [електронний ресурс] режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_594;

Чиказька конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 07.12.1944р., ратифікована Україною 10.08.1992р.// [електронний ресурс] режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_038;

Київська угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, держав – учасників СНД від 20.03.1992 р.,

ратифіковано Україною 19.11.1992р. // [електронний ресурс] режим доступу:
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_076;

Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ від 15.06.1976 р. // [електронний ресурс] режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_059;

Нью-йоркська конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних від 10.06.1958р.// [електронний ресурс] режим доступу:
http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_070;

Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів від 14.06.1974р.// [електронний ресурс] режим доступу:
http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002;

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА:

Міжнародне приватне право. Навчальний посібник за загальною редакцією Жушмана В.П., Шуміло І.А. – Х.: Право, 2012. – 320с.

Міжнародне приватне право. навч. посіб. / За ред. С.Г. Кузьменка. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 316с.

Міжнародне приватне право: Навч. посібник / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. – К.: Юрінком Інтер, 2005. — 368 с.

Міжнародне приватне право: науково-практичний коментар Закону України /Довгерт А.С., Кисіль В.І., Серьогін О.Ю., Калакура А.Я. та ін. / За ред. Довгерта А.С., 2008. — 352 с.

Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: Підручник. – Харків: Вид-во «Кроссроуд», 2008. – 696с.

Чубарев В.Л. Міжнародне приватне право. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2008. –608с.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДІСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»
(напряом підготовки 6.030401 «Правознавство»,
галузь знань 0304 «Право»,
освітньо-кваліфікаційний рівень «Спеціаліст»)
для студентів V курсу
заочного факультету

Укладачі Є.М.Білоусов
І.М. Жуков,
Н.В. Погорецька
В.Ю. Полатай
О.П. Радчук
І.А. Шуміло